

Szalma Ivett: Az apák szerepe a különélő gyermekek kapcsolattartásában, ÚNKP-19-4-BCE-11

Elméleti háttér

- Röviden összefoglalom, hogy a korábbi kutatások milyen összefüggéseket találtak a gyermekek és különélő apa közötti kapcsolattartás közötti összefüggésre
 - A különélő apák jövedelmi helyzete, az iskolai végzettsége, munkapiaci helyzete és az életkora is kapcsolatban állhat azzal, hogy milyen gyakran találkoznak a velük nem egy háztartásban élő gyermekekkel (például Goldberg & Carlson 2015; Skevik 2006). Mivel a kapcsolattartás általában anyagi ráfordítást igényel.
 - A különélő apa iskolai végzettség is befolyásolhatja, hogy miként vesz részt a gyermeke életében. A magas iskolai végzettség pozitív kapcsolatban áll a személyes találkozások gyakoriságával (Goldberg – Clarson 2015).
 - Az életkor szerint is találtak különbséget a különélő apa és gyermek közötti kapcsolattartásban: fiatalabb különélő apák kevésbé vesznek részt a gyermekek életében, mint az idősebb társaik (Goldberg – Clarson 2015). Ennek hátterében az is állhat, hogy akik fiatalon (tizenévesen vagy húszas éveik elején) váltak apává azoknál kevésbé tervezett volt a gyermekvállalás.
 - Az apa új családi állapota is befolyásolhatja a kapcsolattartást a különélő gyermekével. Mivel az új kapcsolat gyakran jelenthet új elköteleződést és több időbeli ráfordítást az apa számára, amelyek a gyermekkel való kapcsolattartás rovására történhetnek (Meggiolaro – Ongaro 2014, Murinkó – Szalma 2016).
- A gyermek életkora és neme is szignifikánsan befolyásolhatja a kapcsolattartás gyakoriságát (Seltzer 1991). Ez a jelenség azzal magyarázható, hogy az apák általában egyszerűbben találják meg a közös hangot az idősebb gyerekekkel és nagyobb valószínűséggel látogatják rendszeresen a fiúgyermeküket.
- Minél messzebb él az apa a gyermekétől, annál ritkábban látogatja (Manning et al. 2003; Cheadle et al. 2010; Makay – Spéder 2018).

Irodalomjegyzék

- Cheadle, J. E. – Amato, P. R. - King, V. (2010): Patterns of Nonresident Father Contact. Demography, 47(1), 205-225.
- Goldberg J. S. (2015): Coparenting and Nonresident Fathers' Monetary Contributions to Their Children. Journal of marriage and the family,77(3), 612–627.
- Goldberg, J. S. – Carlson, M. J. (2015). Patterns and predictors of coparenting after unmarried parents part. Journal of Family Psychology, 29(3), 416-426.
- Makay Zs. – Spéder Zs. (2018): Apaság: a férfiak gyermekvállalása és családi szerepei. In Monostori Judit – Óri Péter – Spéder Zs. (szerk.): Demográfiai Portré 2018. Jelentés a magyar népesség helyzetéről. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 65–82.
- Meggiolaro, S. – Ongaro, F. (2015): Non-resident parent-child contact after marital dissolution and parental repartnering: Evidence from Italy. Demographic Research, 33(40), 1138-1148.
- Murinkó, L. – Szalma, I. (2016): Fatherhood and men’s second union formation: Norway, France, and Hungary, 1980–2000. In Mortelmans, D. Matthijs, K Aloff, E. & Segaert B. (Eds.), Changing family dynamics and demographic evolution: The family kaleidoscope (pp. 179-213). Cheltenham: Elgar
- Seltzer, J. A. (1991): Relationships between Fathers and Children Who Live Apart: The Father's Role after Separation. Journal of Marriage and Family, 53(1), 79-101.
- Skevik, A. G. (2006): Absent fathers or reorganized families? Variations in father –child contact after parental break-up in Norway. Sociological Review, 54/1, 114-132

Használt tudományos módszertan

- Jelen kutatáshoz kétféle módszertant alkalmaztunk:
 - 25 félig-strukturált interjút, amelyet 8 szülőpár mindkét tagjával -amikor mind az anya, mind az apa részt vett a vizsgálatban, valamint 5 különélő apával és 4 gyermekét egyedül nevelő anyával készítettünk. Az interjúkra 2019-ben került sor.
 - Gender and Generation Survey adatbázison leíró statisztikák és magyarázó mdoellek készítése
 - 2020 foylamán Covid hatására fókuszáló 22 datab interjú elkészítése

Következtetések, társadalmi hasznosság

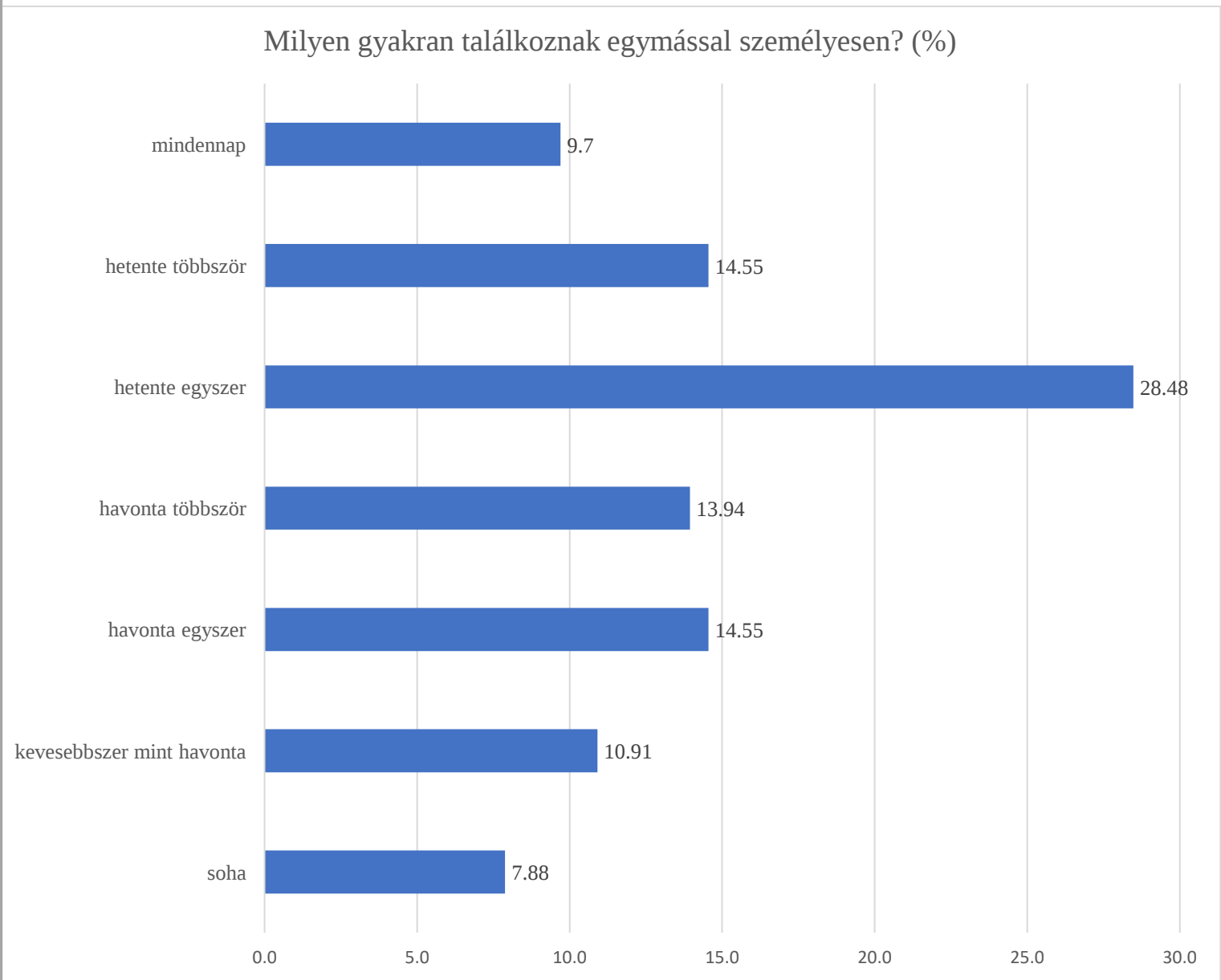
- A kvantitatív adatok – bár rendkívül alacsony elemszámú minta állt csak rendelkezésünkre – azt mutatták, hogy az apa új családi állapota befolyásolhatja a találkozások számát. Azok az apák, akik új párkapcsolatot alakítottak ki és háztartásukban kiskorú gyermeket is nevelnek, ritkábban találkoznak a különélő gyermekekkel, mint azok a társaik, akik nem létesítettek új párkapcsolatot
- A kvalitatív adatok részben hasonló eredményeket hoztak: megerősítettek azt, hogy ha az apa és a különélő gyermek messze él egymástól, akkor ritkábban találkoznak, mivel nagyobb anyagi és időbeli ráfordítást igényelnek ezek a találkozások. Az interjúk elemzése alapján arra is fény derült, hogy a gyermek életkora fontos a találkozás számának alakulás szempontjából: az apák legintenzívebben az óvodás és kamaszkor között tartják a kapcsolatot gyermekekkel.
- A Covid járvány az esetek többségében negtaivan befolyásolta a személyes találkozásokat, habár az online eszközök szerepe felértékelődött a különélő apák és gyermekek kapcsolattartásában

Kutatási kérdések, hipotézisek

- Magyarországon a különélő apák miként tartják a kapcsolatot a gyermekekkel?
- Milyen szocio-demográfiai változók befolyásolják a különélő apák kapcsolattartást a gyermekikkel?
- Hogyan befolyásolj a jelenlegi COVID helyzet a különélő apák kapcsolattartását?
- Hipotézisek**
 - Azt várjuk, hogy a magasabb iskolai végzettségű, magasabb jövedelmű, stabil munkával rendelkező apák inkább tartják a kapcsolatot a különélő gyermekekkel, mint az alacsonyabb iskolai végzettségű, alacsonyabb jövedelmű, stabil munkával nem rendelkező társaik. (H1)
 - Ha az apa kialakított új párkapcsolatot és újabb gyeremeket is vállal kisebb eséllyel tart fent kapcsolatot a különélő gyermekeivel, mint azok az apák, akik nem alapítottak új családot. (H2)
 - Minél messzebb lakik az apa a gyermekétől, annál kevsébé tartják a kapcsolatot személyesen. (H3)
 - A különélő apák a nagyobb gyermekikkel szorosabb kapcsolatot tartanak. (H4)
 - A Covid helyzet negatívan befolyásolta a szeméelyes kapcsolattartást a különélő apa és gyermeke között. (H5)

Eredmények

Milyen gyakran találkozik személyesen a különélő apa a gyermekével? (%)

Forrás: Életünk fordulópontjai 4 hullám, N=165

	Változók	1. modell: csak szocio-demográfiai változók bevonása	2. modell: szocio-demográfiai változók + a különélés óta eltelt idő és azonos településen él-e a különélő apa és gyermeke változók bevonása
Különélő apa szocio-demográfiai helyzete	Életkor	Nincs szignifikáns hatás	Nincs szignifikáns hatás
	Iskolai végzettség	Nincs szignifikáns hatás	Nincs szignifikáns hatás
	Munkapiaci helyzet	Nincs szignifikáns hatás	Nincs szignifikáns hatás
	Jelenlegi családi helyzet	Van szignifikáns hatás: Ha az apa új párkapcsolatban él és van kiskorú gyermek a háztartásban akkor ritkábban találkozik a különélő gyermekével.	Nincs szignifikáns hatás
A vizsgált gyermek szocio-demográfia adatai	Neme	Nincs szignifikáns hatás	Nincs szignifikáns hatás
	Életkora	Nincs szignifikáns hatás	Nincs szignifikáns hatás
Idő és távolság hatása	Különélés ideje		Van szignifikáns hatás: minél régebb óta nem él együtt az apa a gyermekével, annál ritkábban találkoznak.
	Távolság (egy településen lakik-e a különélő apa és a gyermek)		Van szignifikáns hatás: ha azonos településen lakik az apa és a különélő gyermeke, akkor többször találkoznak.